SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE ELEANOR SHARPSTON,

predstavljeni 17. julija 2008 [1]

1. Komisija v tem postopku na podlagi člena 226 ES zatrjuje, da Španija v dveh pogledih ni izpolnila obveznosti na podlagi člena 3(1), (2) in (4) Direktive 2000/35 (v nadaljevanju: Direktiva). [2] Prvič, Komisija trdi, da določba v nacionalnem pravu, s katero je prenesena Direktiva, dopušča, da se za določene izdelke podaljša plačilni rok od 60 dni na do 90 dni, ne da bi pri tem samodejno veljala višja obrestna mera za zamudo pri plačilu, za katero člen 3(2) Direktive določa, da se uporablja v takih primerih. Drugič, Španija je odložila celoten začetek veljavnosti 60-dnevnega obdobja do 1. julija 2006, Direktiva, s katero se zahteva prenos do 8. avgusta 2002, pa ne določa delne ali postopne uporabe svojih določb.

Upoštevna zakonodaja

Direktiva

2. Direktiva je namenjena boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, ki še posebej obremenjujejo mala in srednje velika podjetja. [3]

3. Skladno z uvodno izjavo 18 preambule Direktiva „upošteva vprašanje dolgih pogodbenih plačilnih rokov, zlasti obstoj nekaterih kategorij pogodb, kjer je daljši plačilni rok v povezavi z omejeno svobodo sklepanja pogodb ali višjo obrestno mero lahko utemeljen“.

1 – Jezik izvirnika: angleščina.

2 – Direktiva 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL L 200, str. 35).

3 – Uvodna izjava 7 preambule.

4. Uvodna izjava 19 določa, da bi morala biti zloraba svobode sklepanja pogodb v škodo upnika prepovedana z Direktivo, in navaja različne dejavnike, ki se lahko upoštevajo pri ugotavljanju take zlorabe.

5. Člen 2(2) Direktive določa „zamudo pri plačilu“ kot „prekoračenje pogodbenega ali zakonskega plačilnega roka“.

6. Naslov člena 3 je „Obresti v primeru zamude pri plačilu“. Določa:

„1. Države članice zagotovijo, da:

(a) obresti v skladu s točko (d) zapadejo v plačilo z dnem, ki sledi datumu plačila ali koncu plačilnega roka, določenemu v pogodbi;

(b) če datum plačila ali plačilni rok v pogodbi ni določen, obresti zapadejo v plačilo takoj, ne da bi bilo potrebno opozorilo:

(i) 30 dni po dnevu, na katerega dolžnik prejme račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo; ali

(ii) če je dan, na katerega je dolžnik prejel račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo, dvomljiv, 30 dni po dnevu prejema blaga ali izvedbi storitev; ali

(iii) če dolžnik prejme račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo pred prejemom blaga ali izvedbo storitev, 30 dni po dnevu prejema blaga ali izvedbi storitev; ali

(iv) če je postopek sprejemanja ali preverjanja, s katerim je treba preveriti skladnost blaga ali storitev s pogodbo, določen zakonsko ali pogodbeno in če dolžnik prejme račun ali drugo ustrezno zahtevo za plačilo pred dnevom ali na dan sprejemanja ali preverjanja, 30 dni po tem zadnjem datumu;

[…]

(d) višina obresti za zamudo pri plačilu (‚zakonska stopnja‘), ki jih mora plačati dolžnik, je vsota obrestne mere, ki jo uporablja Evropska centralna banka za svoje zadnje operacije glavnega refinanciranja[4], ki jih je opravila pred prvim koledarskim dnem zadevnega polletja (‚zreferenčna stopnja‘), in vsaj sedem odstotnih točk (‚zmarža‘), razen če je v pogodbi drugače določeno. […]

[…]

2. Za nekatere kategorije naročil, ki jih določi nacionalna zakonodaja, lahko države članice določijo največ 60-dnevni rok, po katerem obresti zapadejo v plačilo, pod pogojem, da preprečijo naročnikom prekoračenje tega roka ali določijo obvezno obrestno mero, ki znatno presega zakonsko stopnjo.

3. Države članice zagotovijo, da dogovor o dnevu plačila ali o posledicah zamude pri plačilu, ki ni v skladu z določbami odstavkov 1(b) do (d) in 2, ni izvršljiv ali je razlog za zahtevo odškodnine, če je skrajno krivičen do upnika […] Če se ugotovi, da je tak dogovor skrajno krivičen, se uporabi zakonske pogoje, razen če nacionalno sodišče določi drugačne pogoje, ki so pravični.

4. Države članice zagotovijo, da v interesu upnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe pogojev, ki so skrajno krivični v smislu odstavka 3.

[…]“

7. S členom 6(1) se zahteva, da države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 8. avgusta 2002. V členu 6(2) je dovoljeno, da države članice obdržijo ali sprejmejo določbe, ki so bolj ugodne za upnika kot določbe, potrebne za uskladitev s to direktivo.

4 – Kot je določeno v členu 2(4) Direktive.

Španska zakonodaja

8. Direktiva je bila v Španiji prenesena z zakonom 3/2004 z dne 29. decembra 2004 [5] o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (v nadaljevanju: zakon 3/2004). [6]

9. Člen 4(1) zakona 3/2004 določa, da mora biti plačilni rok bodisi dogovorjen med strankami „znotraj veljavnega zakonskega okvira“ bodisi, kadar tak dogovor ne obstaja, kot je določeno v členu 4(2). Ta določba določa rok 30 dni, kakor je določeno v pododstavkih od (i) do (iv) člena 3(1)(b) Direktive.

10. Člen 7(1) zakona 3/2004 določa, da je obrestna mera za zamude pri plačilih bodisi dogovorjena med strankami bodisi, kadar tak dogovor ne obstaja, velja zakonska stopnja iz člena 7(2), v katerega je v glavnem prenesen podroben opis zakonske stopnje, določene v členu 3(1)(d) Direktive.

11. Skladno s členom 9(1) zakona 3/2004 so dogovori med strankami glede plačilnega roka ali posledic zamude pri plačilu, ki se razlikujejo od zamudnega roka, določenega v členu 4(2), ali zakonske obrestne mere, določene v členu 7(2), nični, če so skrajno krivični do upnika.

12. Zakon 3/2004 poleg svojih številnih členov določa nekatere dodatne določbe. Prva „dodatna določba“ zakona 3/2004 določa, da za plačila trgovskim dobaviteljem, ki so urejena z zakonom 7/1996 z dne 15. januarja 1996 o trgovini na drobno (v nadaljevanju: zakon 7/1996) [7], v prvi vrsti velja člen 17 zakona 3/2004 in da se zakon 7/1996 uporablja naknadno.

13. Prvi del druge „končne določbe“ zakona 3/2004 je bil nato spremenjen in dopolnjen s členom 17 zakona 7/1996. [8] Kolikor je ustrezno za presojo, ta člen sedaj določa:

„1. Kadar rok ni izrecno dogovorjen, velja, da morajo trgovci na drobno plačati ceno blaga v 30 dneh od dneva dostave.

5 – Komisija je proti Španiji začela postopek na podlagi člena 226 ES, ker je zamujala s prenosom Direktive (zadeva C-384/03). Postopek je umaknila, ko je Španija sprejela zakon 3/2004. S sklepom z dne 28. aprila 2005 (UL C 182, str. 33) je Sodišče izbrisalo zadevo C-384/03 iz registra.

6 – BOE št. 314 z dne 30. decembra 2004.

7 – BOE št. 15 z dne 17. januarja 1996, str. 1243.

8 – Skladno s preambulo zakona 3/2004 določbe, ki se nanašajo na krivične roke, določajo, da se člen 17(3) zakona 7/1996 spremeni in dopolni tako, da se plačila dobaviteljem prilagodijo rokom poznejšega zakona.

[…]

zneska obresti določena s členom 7 [zakon 3/2004], razen če se stranke v pogodbi ne dogovorijo o drugačni stopnji, ki v nobenem primeru ne sme biti nižja od zakonskih obresti, povečanih za 50 odstotkov.“

3. Rok za plačilo za sveža živila in hitro pokvarljivo blago v nobenem primeru ne sme biti odložen za več kot 30 dni. Rok za plačilo za druga živila in potrošniške izdelke ne sme biti odložen za obdobje daljše od 60 dni, razen v primeru izrecnega dogovora, ki zagotavlja dobavitelju ustrezno finančno nadomestilo za daljši rok. Plačilo v nobenem primeru ne sme biti odloženo za več kot 90 dni.

14. Drugi del druge „končne določbe“ zakona 3/2004 vsebuje predhodno določbo, po kateri je zgornja meja 60 dni, določena v členu 17(3) zakona 7/1996 (kot je bil spremenjen), v uporabi od 1. julija 2006. Do takrat „plačilo za živila, ki niso sveža ali hitro pokvarljiva, in za potrošniške izdelke ne sme biti odloženo za več kot 90 dni od dneva dostave blaga.“

[…]

Postopek

5. V vsakem primeru začnejo obresti za zamudo pri plačilu teči samodejno z dnem, ki sledi datumu, določenemu za plačilo, ali, kadar dogovor ne obstaja, z dnem, ki sledi datumu, ko bi moralo bili plačilo opravljeno v skladu z določbami odstavka 1. V takem primeru je uporabna stopnja za določanje

15. Komisija je prejela pritožbo, da je bila Direktiva napačno prenesena v špansko zakonodajo. Komisija je 13. julija 2005 poslala Španiji pisni opomin, v katerem je trdila, da so z zakonom 3/2004 kršeni deli člena 3 Direktive, med drugim z dovolitvijo odloga plačila za nekatera živila in potrošniške izdelke za 90 dni in s tem, da do 1. julija 2006 ni omejila plačilnega roka na 60 dni.

16. Ker Komisija na ta opomin ni prejela odgovora, je 19. decembra 2005 izdala obrazloženo mnenje.

17. Po preučitvi odgovora Španije na obrazloženo mnenje z dne 7. februarja 2006 je Komisija 15. septembra 2006 vložila tožbo.

18. Sodišču predlaga:

– naj se ugotovi, da Kraljevina Španija, s tem, da je z zakonom 3/2004 dopustila rok 90 dni za plačilo živil, ki niso sveža ali hitro pokvarljiva, in s tem, da je odložila začetek veljavnosti nekaterih določb do 1. julija 2006, ni izpolnila obveznosti iz člena 3(1), (2) in (4) Direktive;

– Španiji naj se naloži plačilo stroškov.

19. V tožbi je plačilni rok 90 dni izrecno naveden kot kršitev člena 3(1) in (2), odlog pa je naveden kot kršitev člena 3(1), (2) in (4).

20. Komisija je predlagala obravnavo, ki je bila opravljena 13. februarja 2008.

Ali je z 90-dnevnim plačilnim rokom kršen člen 3(1) in (2) Direktive?

21. Komisija navaja, da gre za kršitev člena 3(1) in (2). Vendar mislim, da je z navedbami podkrepljena samo kršitev zadnje navedene določbe.

22. Komisija meni, da je Španija uporabila člen 3(2) Direktive in opredelila posamezne kategorije pogodb – tiste, ki se nanašajo na živila, ki niso sveža ali ki so hitro pokvarljiva, in na potrošniške izdelke – ki so urejene s to določbo. Vendar španska zakonodaja ne izpolnjuje pogojev iz člena 3(2).

23. Iz trditev Komisije je mogoče sklepati, da je Španija izbrala drugo možnost, predvideno v členu 3(2), s tem, ko je dovolila podaljšanje plačilnih rokov s 60 dni na do 90 dni (ker je s prvo možnostjo prepovedano kakršno koli podaljšanje nad 60 dni). Vendar člen 17 zakona 7/1996 (kot je bil spremenjen) ne „določ[a] obvezn[e] obrestn[e] mer[e], ki znatno presega zakonsko stopnjo“, kot se zahteva v drugi možnosti. Namesto tega je dolžnik dobavitelju dolžan priskrbeti „finančno nadomestilo“ za daljši plačilni rok. Komisija trdi, da ta stavek ni natančen in da upniku zagotavlja malo varstva. Glede na navedeno je s členom 17(3) zakona 7/1996, kot je bil spremenjen z zakonom 3/2004, kršen člen 3(2) Direktive.

24. Španija trdi, da namen člena 17(3) zakona 7/1996 ni prenos člena 3(2) Direktive. Kljub temu je njegov namen pomoč pri izpolnjevanju ciljev Direktive. V skladu z uvodnima izjavama 18 in 19 k Direktivi je pogodbena svoboda načeloma spoštovana pod pogoji, namenjenimi preprečevanju zlorab v škodo upnika. Člen 17(3) omejuje pogodbeno svobodo tako, da nalaga maksimalni plačilni rok, da bi se preprečila nadaljnja uporaba dolgega, krivičnega plačilnega roka, razširjenega v sektorju prodaje na drobno. Tako v skladu s členom 3(4) Direktive prepričuje skrajno krivična pogodbena določila. Dalje člen 6(2) izrecno dovoljuje državam članicam, da sprejmejo določbe, ki so bolj ugodne za upnike, kot so tiste, ki so nujne za uskladitev z Direktivo.

Direktiva

25. Upoštevne določbe Direktive razumem, kot je navedeno v nadaljevanju.

26. V ureditvi, vzpostavljeni s členom 3(1) in (2) Direktive, mora biti v vseh primerih mogoče določiti končni datum za plačilo, po preteku katerega mora dolžnik upniku plačati obresti.

27. Načeloma morajo imeti stranke pravico, da v pogodbah svobodno določijo datum ali plačilni rok (člen 3(1)(a)).

28. Države članice morajo določiti zakonski zamudni rok 30 dni, ki naj se uporablja, če stranke niso izkoristile te svobode (člen 3(1)(b)).

29. Člen 3(2) Direktive daje državam članicam možnost, da podaljšajo zamudni rok do največ 60 dni za določene kategorije pogodb, če hkrati bodisi prepovejo pogodbenim strankam prekoračitev tega roka bodisi določijo obvezno odvračilno obrestno mero

za plačila, ki so opravljena po preteku tega roka. Ta pogoja se nanašata na pogodbena določila, ki jih stranke običajno določijo svobodno. Vendar je razumljivo, da 60-dnevni rok *sam po sebi* ni omejitev svobode sklepanja pogodb, ampak je nadomestna možnost za zamudni rok iz člena 3(1)(b) Direktive.

30. Tako podaljšanje zamudnega roka na do 60 dni je manj ugodno za upnike kot osnovni 30-dnevni zamudni rok, ki bi se sicer uporabljal. *Quid pro quo* za možnost izbire „največ 60 [dni]“ kot plačilni rok je *bodisi* da morajo države članice izključiti svobodo sklepanja pogodb za plačilni rok, ki prekorači 60 dni, *bodisi* da morajo zagotoviti (ne glede na to, kaj bi se stranke sicer želele dogovoriti), da bo „obvezn[a] obrestn[a] mer[a], ki znatno presega zakonsko stopnjo“, uporabljena za vsak dogovorjen pogodbeni rok po preteku takega dogovorjenega pogodbenega roka. Ta pogoja sta ugodnejša za upnike.

Španska zakonodaja

31. Iz besedila določb je razvidno, da se 30-dnevna roka, natančno določena v členu 4 zakona 3/2004 [9] in členu 17(1) zakona 7/1996, kot je bil spremenjen z zakonom 3/2004 [10], uporabljata, kadar med strankami dogovor ne obstaja. Z drugimi besedami, gre za zakonska zamudna roka. Očitno sta v skladu s členom 3(1) Direktive.

32. V členu 17(3) zakona 7/1996 (kot je bil spremenjen) plačilo za sveža živila in hitro pokvarljivo blago „v nobenem primeru ne sme biti odložen[o] za več kot 30 dni“. Plačilo za druga živila in potrošniške izdelke „v nobenem primeru […] ne sme biti odložen[o] za več kot 90 dni“. Tako s 30-dnevnim kot z 90-dnevnim rokom izjeme niso dovoljene. Nasprotno pa je s 60-dnevnim rokom, ki prav tako velja za druga živila in potrošniške izdelke, izjema dovoljena: plačilo „ne sme biti odložen[o] za obdobje, daljše od 60 dni, razen v primeru izrecnega dogovora, ki zagotavlja […] finančno nadomestilo […]“.

33. Da bo ravnanje Komisije uspešno, je treba dokazati, da sta 60-dnevni in 90-dnevni rok v členu 17(3) zakona 7/1996 (kot je bil

9 – Glej točko 9 zgoraj.
10 – Glej točko 13 zgoraj.

spremenjen), glede katerih se je Komisija pritožila, podaljšanje 30-dnevnega zakonskega zamudnega roka iz člena 17(1), prav tako, kot je 60-dnevni rok v členu 3(2) Direktive neobvezno podaljšanje 30-dnevnega zamudnega roka v členu 3(1)(b).

34. Če 60- in 90-dnevni rok v členu 17(3) zakona 7/1996 (kot je bil spremenjen in dopolnjen) *nista* podaljšanje 30-dnevnega zamudnega roka, ampak samo omejitev strank pri svobodnem sklepanju pogodb, sta, kot je navedla Španija, bolj ugodna za upnika kot določbe, ki so nujne za spoštovanje Direktive. Tako bi bila dovoljena na podlagi člena 6(2), ne glede na druge pogoje, ki bi jima bili dodani, in ne glede na začetek njune veljavnosti.

35. Preprosto branje člena 17(1) in (3) zakona 7/1996 pokaže, da je zadnja interpretacija bolj verjetna. Kadar izrecen dogovor ne obstaja, člen 17(1) določa splošni zamudni rok 30 dni (tako se izvaja člen 3(1)(a) in (b) Direktive), člen 17(3) pa določa, da plačilo v nobenem primeru ne sme biti odloženo za več kot 30, 60 ali 90 dni, odvisno od vrste zadevnega izdelka (z možnostjo podaljšanja 60-dnevnega roka na do 90 dni, ki je odvisno od dogovorjenega nadomestila dobavitelju). Naravna razlaga je, da so ti trije roki omejevanje svobode strank pri določanju datumov in rokov v njihovih pogodbah.

36. Komisija pred Sodiščem ni navedla obrazložitve, ki bi utemeljila nasprotno razumevanje španske zakonodaje, namreč da sta 60- in 90-dnevni rok podaljšanji 30-dnevnega zamudnega roka, ki se uporablja, kadar izrecen dogovor med strankami ne obstaja. Navedla ni niti dokazov, da so zakonodajo tako razlagala španska sodišča.

37. V teh okoliščinah ne morem sklepati, da je Komisija dokazala, da je z zakonodajno ureditvijo Španije kršen člen 3(2) Direktive.

Kršitev člena 3(1) Direktive?

38. V svojemu predlogu Komisija prav tako zatrjuje, da se z 90-dnevnim podaljšanjem v členu 17(3) zakona 7/1996 (kot je bil

spremenjen) krši člen 3(1), toda ne navaja, kako. Iz navedene analize je razvidno, da menim, da Komisija ni dokazala, da se člen 17(1) zakona 7/1996 (kot je bil spremenjen) ne uporablja za *vse pogodbe brez izjeme*. Iz tega sledi, da člen 3(1) Direktive ni kršen.

40. Iz mojih sklepov o prvem tožbenem razlogu Komisije sledi ugotovitev, da bi moral biti zavrnjen tudi drugi razlog. Ker se s to 60-dnevno omejitvijo ne prenaša nobena določba Direktive, Španija ni imela nobene obveznosti do Skupnosti, da bi jo uveljavila do izteka roka za prenos Direktive oziroma da bi jo sploh uveljavila.

41. Zato ugotavljam, da Španija z odlogom začetka veljavnosti nekaterih določb do 1. julija 2006 ni kršila člena 3(1), (2) in (4).

Ali je Španija kršila člen 3(1), (2), in (4) Direktive z odlogom začetka veljavnosti nekaterih določb do 1. julija 2006?

Stroški

39. Komisija ponavlja, da se s členom 17(3) zakona 7/1996 (kot je bil spremenjen) poskuša prenesti člen 3(2) Direktive. Vendar se z njim uporaba 60-dnevne omejitve odlaga do 1. julija 2006. V Direktivi ni dovoljena delna ali postopna uporaba njenih členov. Z odlogom omejitve je tako kršen člen 3(1), (2) in (4) Direktive.

42. Na podlagi člena 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Menim, da bi tožba morala biti zavrnjena, Španija pa je od Komisije zahtevala povračilo stroškov.

Predlog

43. Menim torej, da bi moralo Sodišče:

– tožbo zavrniti;

– Komisiji naložiti plačilo stroškov.